

Juryrapport Publicatieprijs artsen in opleiding tot psychiater 2014

H.L. VAN

ARTIKEL

Voor wetenschappers geldt het devies ‘*publish or perish*’, dat wil zeggen: zij die niet publiceren, gaan ten onder, verliezen hun baan. Een vriendelijker en positiever variant van deze zegswijze is het Nederlandse spreekwoord ‘wie schrijft, die blijft’. Dit refereert niet aan risico op narisigheid, maar aan de kans dat alles wat op schrift gesteld is een eeuwigheidswaarde kan krijgen. Worden aiossen psychiatrie door deze zegswijzen uitgedaagd?

In de periode juni 2013 tot en met mei 2014 werden in het *Tijdschrift voor Psychiatrie* 11 artikelen gepubliceerd met een arts in opleiding tot psychiater (aios) als eerste auteur. Dat is ruim 10% van de artikelen, overeenkomend met iets meer dan een tijdschriftnummer per jaar.

Op het eerste gezicht is dat een heel redelijke score, toch is er reden tot enige zorg. Het aantal artikelen lijkt over de jaren heen een wat dalende tendens te vertonen. Vooral het aantal Nederlandse aiossen dat publiceert in het *Tijdschrift voor Psychiatrie* blijft achter. Dat blijkt uit de cijfers. In 2013 waren er in Nederland volgens de Registratiecommissie Geneeskundige Specialismen 753 artsen in opleiding tot psychiater. Van de 11 artikelen waren er 6 van Nederlandse aiossen, dat wil zeggen 0,8% was auteur. Met 5 artikelen publiceerde echter 3,3% van de 150 Vlaamse aiossen een artikel in het Tijdschrift.

Alhoewel dit verschil deels zal samenhangen met de verplichting voor aiossen in Vlaanderen een artikel te schrijven, zouden de Nederlandse aiossen het als een uitdaging op kunnen pakken hier wat aan te gaan doen. Aan de opleiders de taak hun aiossen daartoe te stimuleren en te faciliteren, bijvoorbeeld om (eind)referaten of illustratieve klinische casussen om te zetten naar een publicabel artikel.

Een middel dat het Tijdschrift in handen heeft om de aios te stimuleren is de jaarlijkse publicatieprijs. Behalve de eer, kan daarmee ook een prijsbedrag worden gewonnen, voor de eerste, tweede en derde prijs respectievelijk 1250, 750 en 250 euro.

Kenmerken van de artikelen

Het eerste dat opvalt, is dat met 8 van de 11 artikelen vrouwelijke auteurs ruim in de meerderheid zijn. Verder waren er 5 gevalbeschrijvingen, 5 overzichtsartikelen en 1 publicatie over eigen onderzoek. Alle artikelen hadden betrekking op somatische aspecten van de psychiatrie of gingen over specifieke problemen en/of bijzondere verschijnselen die gerelateerd zijn aan medicatiegebruik. Over actuele onderwerpen zoals psychiatrische diagnostiek, de opleiding zelf of psychotherapeutische behandelingen schreven de aiossen niet. Ook in eerdere jaren was een vergelijkbare trend in onderwerpskeuze herkenbaar.

Jury

De jury bestond uit 5 leden: Hein van Marle en Ursula Klompers (Commissie Wetenschappelijke Activiteiten van de NVvP), Chris Bervoets (bestuur Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie), Manuel Morrens en Rien Van (redactie *Tijdschrift voor Psychiatrie*).

De juryleden beoordeelden de artikelen op theorie, klinisch belang, wetenschappelijke kwaliteit en taal. Ieder jurylid maakte een rangorde; bij elkaar opgeteld gaf dat een totale rangschikking. Daarna werden de artikelen in kwalitatieve zin besproken om te bezien of de volgorde aanpassing behoefde. Dit leidde tot een top 3 van genomineerde auteurs. Zij werden uitgenodigd een korte presentatie te geven over hun artikel op de jaarlijkse SAP-dag van 18 november 2014. Onder de titel 'battle der titanen' werd, behoudens de inhoud, ook de presentatiekwaliteit door het publiek beoordeeld. Terecht, want wetenschap bestaat niet enkel uit inhoud: je moet ook op heldere en overtuigende wijze de bevindingen voor het voetlicht kunnen brengen.

Eerste prijs Lineke Tak

Voor het eerst sedert lange tijd is de eerste prijs gegaan naar een artikel uit de rubriek Gevalsbeschrijving. De auteur is Lineke Tak, aios bij Dimence in Deventer. In het samen met Anja Stevens, psychiater eveneens van Dimence, geschreven artikel 'Een (hypo)manie tijdens de afbouw van venlafaxine bij twee patiënten met een bipolaire stoornis', beschreef zij twee patiënten die tijdens de afbouw van een antidepressivum een (hypo)manie kregen. Het artikel gaat in op mogelijke farmacodynamische verklaringen, zoals het optreden van een reboundeffect van serotonerge of noradrenerge hyperactiviteit en auteurs bespreken behandelopties in geval men hiermee te maken heeft.

De jury waardeerde deze mooie gevalsbeschrijving omdat het een voorbeeld is van klinische afwegingen die de psychiater kan maken op een gebied waarover de feitelijke kennis heel beperkt is. Het artikel had ook nieuwswaarde aangezien niet eerder in Nederland een dergelijke casus was beschreven. Inductie van hypomanie bij afbouw van een antidepressivum lijkt weliswaar een zeldzaam fenomeen, maar elke specialistisch werkend psychiater dient toch te weten dat dit voor kan komen.

Tweede prijs Hans Neyndorff

De tweede prijs ging naar Hans Neyndorff voor het artikel 'copynumbervariaties en 'schizofrenie''. Hij schreef het samen met Remco de Winter en Jan Dirk Blom, allen werkzaam bij de Parnassia Groep in Den Haag.

Copynumbervariaties (cnv's) zijn subtiele veranderingen in het DNA die een rol kunnen spelen bij de kwetsbaarheid voor psychose. Inmiddels zijn 23 van dergelijke cnv's geïdentificeerd. De associatie is echter heterogeen: de cnv's zijn ook gerelateerd aan andere stoornissen en de penetrantie wisselt sterk onder invloed van omgevingsfactoren. Het artikel laat zien hoe snel de genetische psychiatrie zich ontwikkelt en doet een poging de klinische betekenis te duiden door vragen te stellen bij de omschrijving van het schizofrenieconcept. De auteurs spreken zelfs de verwachting uit dat de genetische ontwikkelingen zullen leiden tot een deconstructie van dit concept omdat een model van classificatie nodig is dat veel meer recht doet aan verschillende gendefecten en de fenotypische variaties waar dat toe leidt.

LITERATUUR

- Geeraerts I, Sienaert P. Schattingsmethoden versus klinische titratie bij het opstarten van lithium; een systematisch overzicht. *Tijdschr Psychiatr* 2013; 55: 761-71.
- Neyndorff JPM, de Winter W, Blom JD. Copynumbervariaties en 'schizofrenie'. *Tijdschr Psychiatr* 2013; 56: 86-94.
- Tak L, Stevens A. Een (hypo)manie tijdens de afbouw van venlafaxine bij twee patiënten met een bipolaire stoornis. *Tijdschr Psychiatr* 2013; 55: 795-800.

AUTEUR

RIEN VAN, opleider psychiatrie Arkin en raad van bestuur NPI, onderdeel van Arkin, Amsterdam.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. Rien Van, Arkin, 2e Constantijn Huygensstraat 39, 1054 CP Amsterdam.

E-mail: rien.van@arkin.nl

Geen strijdige belangen meegegeeld.

De jury waardeerde het artikel om de heldere uitleg van dit complexe wetenschappelijke terrein. Door de koppeling naar het huidige diagnostische concept van schizofrenie hebben de auteurs het zich niet gemakkelijk gemaakt, maar ze zijn daar goed in geslaagd.

Derde prijs Ineke Geeraerts

De derde prijs werd behaald door Ineke Geeraerts, aios bij het Universitair Psychiatrisch Centrum van de Katholieke Universiteit Leuven. Samen met Pascal Sienaert, psychiater bij dezelfde universiteit, schreef zij het artikel 'Schattingsmethoden versus klinische titratie bij het opstarten van lithium; een systematisch overzicht'.

De auteurs vonden maar liefst 38 verschillende methoden voor het opstarten van lithium en gingen na welke meerwaarde het had om rekening te houden met patiëntkenmerken zoals gewicht en creatinineklaring of om eerst een testdosis te geven. Uiteindelijk concluderen zij dat de empirische titratiemethode te prefereren is boven de a-priorischattingsmethoden.

De jury waardeerde het monnikenwerk dat de auteurs hebben verricht om tot deze review te komen. Het artikel laat zien hoe enorm lastig het is om een relatief eenvoudige vraagstelling, in dit geval hoe bij acute manie het beste met lithium gestart kan worden, te beantwoorden vanuit de stand van de wetenschap. Maar het toont ook dat dit soort exercities nodig zijn om tot een betere onderbouwing van de dagelijkse praktijk te komen.

Conclusie

De publicatieprijs van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* wordt inmiddels al meer dan 10 jaar uitgereikt en heeft als doel aiossen te stimuleren een artikel te schrijven. De redactie hoopt dat ook komend jaar aiossen zich hierdoor uitgenodigd voelen en aan den lijve het leerzame proces van publicabel maken van ideeën en teksten ondervinden. Eigen onderzoek, maar zeker ook een leerzame casus, leent zich daar prima voor, zoals het prijswinnend artikel van dit jaar laat zien. De redactie feliciteert van harte alle drie prijswinnaars en betreft bij de felicitatie graag hun medeauteurs en opleidingsinstituten.